

Det tynde øl

Lyden af klokken rev luften i den smalle lejlighed på Vesterbro over og efterlod aftenen i trevler. Ewers så op fra bunkerne af frimærker, der lå spredt ud over det lille bord. Kimi var allerede på vej ud for at lukke op. Jørgen sad med hovedet helt oppe i fjernsynet, der spillede lavt. Også på det punkt lignede han sin mor, lille og bred, med mørkt hår, store øjne og en grådighed efter at blive underholdt. Far tog sig af frimærkerne, sønnike af billederne fra krigen i Navarre, hvor de brave separatister holdt stand mod de franske tropper.

Ewers drak en tår te – den var blevet lunken – og stillede sig ved vinduet. Med det ene øre på Kimi betragtede han de smalle gader, der løb som viltre forgreninger gennem det gamle Vesterbro. Han tvivlede på, at de bebudede nedrivninger og ombygninger ville påbegyndes i år. Nu var det blevet varslet hver januar de sidste otte år, og når de nåede maj, var der altid kommet noget i vejen. Sådan var politik velsagtens. Godt man holdt sig ude af den slags.

”Ewers, der er et bud, der skal have din underskrift,” sagde Kimi bag ham.

”Min underskrift? Er det en pakke?” spurgte han og rakte hende underkoppen med kop. Hun tog imod den, hendes brede ansigt med den lidt flade næse var et væld af følelser. Selv Jørgen drejede hovedet og så kort på hende, før fjernsynet atter ranede hans opmærksomhed.

”Ja,” sagde hun og sænkede stemmen. ”Det er fra Rigsretten. Der var et stempel af en vægt på kassen.”

Ewers hørte en mand snøfte og rømme sig i opgangen.

Forkølelsen havde gået sin sædvanlige vinterrunde på arbejdet, og det gjorde det ikke bedre, at dem med børn under fem automatisk blev indlogeret på bryggeriets sovesale. Så smittede de bare hinanden, og derved kørte sygdommen i ring. Nogle år strakte forkølelensespidemien sig til april. I det mindste kunne de fleste af dem stadig arbejde, og øl tog ikke sygedage. Det var nok egentlig meget godt, at det var de færreste, der fik børn. Så fyldte de ikke på sovesalene, men kunne være syge hjemme. Tænk, hvis man havde været så heldig.

"Ewers, han venter," sagde Kimi og puffede ham i siden med albuen.

"Ja, jeg er ikke dum, vel," sagde han hårdt.

I den mørke gang stod en høj mand i en tilknappet jakke. Han holdt en stor papkasse, og oven på den havde han lagt sin kasket, der var dekoreret med en vægt. Officiel person. Da han så Ewers, slog han hælene sammen og førte højre knyt-næve til venstre side af brystet. Ewers spejlede hans bevægelse.

"Ja? Hvad kan jeg gøre for dig?"

"Du er Ewers Mault, og jeg har en pakke til dig fra brygmester Abram Kissordt. Du er den mand, og du kender den mand."

Ewers nikkede. "Jeg ved, hvem han er. Hvorfor sender Abram Kissordt mig pakker sent en januaraften?"

"For tolv timer siden sov brygmester Abram Kissordt fredeligt ind. For otte timer siden blev hans testamente åbnet af hans bror Seul, og i det var du tilgodeset med en del af Abram Kissordts jordiske efterladenskaber. Retten har fundet Abram Kissordts testamente i overensstemmelse med loven og leverer derfor denne del af arven til dig, Ewers Mault," sagde manden og tog først nu hånden fra brystet.

"Hvad er det?" spurgte han.

"Det har jeg ikke beføjelse til at fortælle. Hvis du vil være så venlig at sætte din underskrift, med rang," svarede manden. Han var yngre end først antaget. Nok kun i tyverne. Kimi dukkede op bag Ewers. Hun var født nysgerrig.

"Har jeg rettens garanti for, at det ikke er noget farligt eller skadeligt?" spurgte Ewers.

Budbringeren nikkede. "Det er ganske uskadeligt, som loven foreskriver. Når du har sat din underskrift, med rang, vil du ligeledes få udleveret følgebrevet, der forklarer situationen og arven."

En kuglepen blev rakt frem. Den sad i en kæde, hvis anden ende sad fast i mandens revers.

"Kimi, hent en skilling. Skynd dig," snerrede han ud af mundvigen.

Hun forsvandt ind i stuen. Jørgen havde skruet op for fjernsynet. Da hun var væk, skrev han sit fulde navn og rundede af med symbolet for korporal af Reserven. Hans krop var ikke til åben kamp, men blev det nødvendigt, hørte han til forsyningstropperne.

"Tak, Ewers Mault, for din samarbejdsvilje. Jeg byder dig og din familie en god aften," sagde buddet, slog atter knyt-næven mod brystet og drejede om på hælen.

Ewers havde allerede lukket døren, da Kimi troppede op med en halvtredser.

"Du kunne godt tænke selv, kone," sagde han.

"Undskyld, Ewers."

"Gør en undskyldning, at ham, der lige er gået, får en halvtredser?"

"Nej, Ewers."

"Og nu kommer han til at sige, at Mault-familien er nærrige. Gå ind og pas vores søn, Kimi. Jeg vil gerne have lidt fred og ro."

Hun så på ham med de store dådyrøjne, der engang havde været smukke, men nu dirrede som spejlæg.

”Du må ikke være sur. Undskyld, at jeg ikke tænkte mig om.”

Han gad ikke engang svare hende, gik bare ud i det smalle køkken og satte pakken på det lille bord.

Han fumlede en hjemmerullet cigaret ud af etuiet, han havde arvet fra sin far, og stak den med en eftertænksom mine i munden. Kassen var omkring tredive gange tredive centimeter. Bortset fra Rigsrettens stempel var den uden særlige kendetegn. Han fik ild på smøgen og blæste røgringe op mod det skrå loft. Abram Kissordt. Ja, ja.

Ewers hadede en række ting. Hundeejere og deres hunde. Skabede idioter. Dovenskab og folk, der ikke trak ud i lokummet, når de var færdige. Forstod de ikke, at de sanitære forhold var kernen i at undgå sygdomme? Men alle de ting kom i anden række, når han virkelig fokuserede sit had. Øverst på listen stod nu afdøde Abram Kissordt.

De havde kendt hinanden i over femten år. I samme tidsrum havde de kun givet hinanden hånden en gang om året, ved kyndelmisse hvor årets nye bryg skulle præsenteres for offentligheden. Kissordt havde været chefbrygger for Carlsberg, de højrøvede og fisefornemme, mens han selv var øverste brygger hos Bryggeriet Stjernen, der var for den ærlige arbejder.

Ewers pustede endnu en røgring ud. Den forbandede stivstikker. Det eneste øl, der var kommet over Kissordts læber, var blevet skvulpet rundt i munden, som var han en menneskelig vaskemaskine, og derefter spyttet ud. Hvem havde

hørt om en afholdsmand som chefbrygger? Det var naturstridigt, men Ewers kunne have levet med det, hvis ikke det havde været for Kissordts nedladende smil. Det var det værste. Det smil, hvor den hvide tandrække stod som en sirlig mur bygget på århundreders undertrykkelse.

Smilet sagde, at det var lige meget med ting som hårdt arbejde, at det ikke betød noget særligt at have tilkæmpet sig en position, man kunne lige så godt få den i arv. Tandmuren var en hån mod den lille mand på gulvet, som dag ud og dag ind forbedrede sig, tog et skridt op ad rangstigen og så endnu et, indtil han stod på toppen som Stjernens øverste brygger. Ewers havde kæmpet for alt, han havde opnået, aldrig taget mod en almisse eller en skærv, og Kissordt havde modtaget det hele i arv fra sin far, den tidligere brygger på Carlsberg. Det var et forbandet monarki, der var ligeglad med talent og arbejdsomhed. Men, og det var et stort men, det var ikke derfor, han hadede Abram Kissordt med de bløde hænder og det smukke tøj.

Ewers hadede Abram Kissordt, fordi han var djævelsk god til sit arbejde. Hvert år var det deres bryg i finalen, og hvert år tabte Stjernen til Carlsberg. Femten bryg, femten håndtryk, femten år, femten nederlag. Femten år uden anden kommunikation end det årlige møde og så pludselig det her.

”Far?”

Han drejede hovedet. Jørgen stod i gangen.

”Ja, hvad er der? Ser du ikke fjernsyn?” svarede han, irriteret over at blive afbrudt i sin tankerække. Ikke nok med, at knægten på ydersiden lignede sin mor. Efterhånden som han blev større, tittede lidt for mange af hans mors andre træk også frem. Især en evne til at stikke næsen i ting, der ikke ragede ham. Det var så kvindagtigt.

”Jo, men mor sagde, at du havde fået en pakke. Hvad er

der i den?"

"Har jeg åbnet pakken?" spurgte han, og trådte lidt til side, så Jørgen kunne se den brune papkasse. "Ser det sådan ud?"

Jørgen rystede på hovedet. "Mor sagde, at det kunne være, vi kunne åbne den sammen."

Det håbefulde blik var i hvert fald heller ikke Ewers'. Det mindede ham om de arbejdere, der gang på gang ikke levede op til deres akkord og alligevel sidst på måneden forventede fuld løn. Livet var kun en gavebod for mennesker som Abram Kissordt.

"Jørgen, gå ind til mor. Det er ikke noget for børn."

Knægten blev stående et øjeblik, men vidste bedre end at brokke sig. Ewers tændte en ny cigaret og inhalerede dybt.

Nederlagene var altid knebne. Det ene år havde Kissordts skum været lige det luftigere, det næste hans øl en snert mere rent, det tredje år havde den carlsbergske humle lige haft det ekstra pift. Småting, der faldt ud til Abram Kissordts fordel. Nu var han død, og det betød, at om en lille måneds tid ville Ewers stå på podiet sammen med en eller anden nyudnævnt chefbrygger, sikkert Kissordts lillebror, Seul, og hvad var chancen for, at der var to bryg-genier i en familie? Meget lille.

På den store konvolut var Carlsbergs officielle logo og hans navn skrevet med gotiske bogstaver. Den samme type konvolut, der blev anvendt til forretningsaftaler og kontrakter, stor nok til at papirerne ikke blev bukket. Han tog smøgen i munden og rev brevet op. Rystede indholdet ud på kassen. Et par ark flødefarvet, tykt papir. Ingen smalle steder. Han vendte stakken om. På det første stykke papir stod fem ord:

Start med at pakke ud

"Det kunne du li', hva' Kissordt. At kommandere med mig fra graven af. Jeg gør tingene, som jeg vil," brummede han og slap det første ark.

De havde lært gotisk skrift i skolen. Han kunne læse, men ikke skrive det. Det var et levn fra fortiden, og heldigvis var det taget af pensum. Selv hvis han havde givet Jørgen lov til at være med, ville knægten ikke engang have kunnet læse brevet. På næste ark var der fyldt fra top til bund. Det sorte fyldepensblæk hagede sig fast til papiret og mod sin vilje lod han sig imponere. Det var en kunstform i færd med at uddø. Så gled de venlige tanker bort. Kissordt kunne sagtens have skrevet med latinske bogstaver.

"Forbandede blærerøv," mumlede han og hævede så stemmen. "Kimi, mine briller."

Lyden af små, ivrige fødder. Et etui, der forsigtigt blev rakt frem og så atter køkkenets fred. Han trak en stol ud, lænede sig tilbage i sædet og begyndte at læse. Så lagde han ved en indskydelse brevet fra sig, trak sin lommekniv frem og skar kassen op. De to flapper vippede og afslørede kugler af sammenkrøllet avispapir, som han fejede til side. Noget hvidgult, rundet som en globe, åbenbarede sig, og han stak begge hænder ned i kassen og løftede til.

Rundingen blev til en kuppel, og det var som at betragte en ø, der genstridigt blev født af et kogende hav. Han kunne mærke, at rundingen fortsatte bagud, men i siderne blev der helt plant, og så forsvandt hans fingre ind i et par huller. I refleks hev han til, og sammenkrøllet avispapir fløj ud i køkkenet. Så stod han med det i hænderne.

Et menneskes kranium.

Kære Ewers

Jeg ved, at du hader mig, og alt hvad jeg står for. Jeg har noteret det i dine øjne, hvor din væmmelse stod som sumpvand, i dit valne håndtryk, du med vilje gjorde hårdt, i dine dyriske fnys, når jeg endnu engang fik årets pris for det bedste bryg. Jeg har set det i din rygs krumning, i den hede der emmede fra dig, når juryen sagde mit navn, og i dit fine jakkesæts slidte syninger. Ewers, du hader mig, og det vil jeg ikke tage fra dig.

Du har aldrig besejret mig. Før nu.

Jeg er død. Sygdom åd mig langsomt op. Du vil sikkert fryde dig over at høre, at jeg i mine sidste uger hostede blod og blev nødt til at have hjælp til at træde afsides. At jeg næsten ikke sov af angst for døden og af frygt for de uvirkelige dæmoner, min medicin kaldte frem. Ja, jeg har hørt dødsurets tikken højere og højere for hver dag, og jeg har tryglet om udsættelse og respit, som jeg ikke blev givet. Du smiler sikkert nu. Glad for dit gode helbred og for at høre, at jeg sank så lavt at trygle for mit liv til en gud, hverken du eller jeg har skænket mere end en flygtig tanke siden barndommen.

Måske kan du midt i dit had respektere mig for, at jeg passede mine forretninger fra sengen, så længe det lod sig gøre. Jeg smagte bryg til, jeg mødtes med aktionærer og bryggere på lige fod. Jeg lod mit barn ligge i min arm, min kone mod mit bryst, huskede på familien, og jeg ved, at også du har det held at have en arving. Jeg forberedte det hele selv, lå ingen til last, og som mine sidste handlinger skrev jeg dette brev til dig og instruksen til slagteren.

Ewers skubbede brillerne op på næsen og maste cigaretten ud i askebægeret. Så hentede han en Stjernen Pilsner fra køleskabet, vred skruelåget af og fortsatte med at læse. Kraniet stod oven på kassen og betragtede ham gennem de dybe huller.

Du er en håndens mand, en arbejder, der kommer fra en slægt af

arbejdere. Du tror mig sikkert ikke, men jeg har alle dage respekteret mennesker som dig. I knyr ikke, og I bliver ved med at arbejde, om Døden selv så river i jer. Det er din slags mennesker, der er skyld i Københavns prægtige bygningsarbejder, for I murede og bar mørtel, til I segnede. Men jeg respekterer også mennesker som mig. Vi leder og fordeler, vi ser det store billede, mens I arbejder på detaljerne. Det er forunderligt, at to så forskellige mennesker som du og jeg alligevel har været konkurrenter i så mange år.

Du er den første, jeg fortæller dette: jeg har alle dage været stor tilhænger af dine kunster. Du er en dygtig, ypperlig mand, Ewers Mault, og derfor har det gjort så ondt på dig at blive slået år efter år af mig. Fordi du kender dit eget værd, fordi du ved, at du har gjort alt, hvad der stod i din magt for at vinde. Nidkærhed og omhu er dyder, der skal respekteres og videregives. Du har haft den værste skæbne af os to. Den at være fremragende, uden at være dygtig nok. Men hvem ved, måske er dette år dit år.

Vi er fjender, ærkefjender tilmed. Og i gamle dage var der kun én ting at gøre, når man overvandt sin ærkefjende: at drikke dennes skål af det renskrabede kranium.

Han så på kraniet. Det var uden tvivl Kissordts. Ewers genkendte guldbroen i undermundens og den tredje tand til højre for midten, hvor en flig var slået af. Den tand var blevet synlig, når Kissordt smilede det selvfølgelige smil, der fulgte i kølvandet på dommernes annoncering af årets bryg. Den tand var i sig selv en hån, en rød privilegieklud, der blev viftet foran Ewers' næse.

Det er fuldkommen lovligt, og havde du kendt til loven, ville du have været i din gode ret til at trænge ind i mit hus, og det samme sekund jeg opgav ævred, dekapitere mig, rage mit kranium til dig. Da jeg er overbevist om, at du aldrig ville have fundet frem til den lov selv, tog jeg mig den frihed at hjælpe dig. I kassen finder du tillige en bensav og lethærdende klæbemiddel, der kan anvendes til at

stoppe de naturlige huller i min hjerneboks. Vi to kan nok godt blive enige om, at der ikke findes mange synder større end at spilde et godt bryg.

"Jeg kan i hvert fald. Du har aldrig drukket en ærlig bajer i dit liv," sagde Ewers.

Noget puslede i gangen. Han drejede sig på stolen og opdagede Jørgen, der trak sig væk et sekund for sent. Papirerne raslede, da Ewers smed dem på kassen.

"Jørgen," sagde han. Der kom ikke noget svar. "Jørgen, hvis jeg skal ud og hente dig, så vanker der."

"Undskyld, far," lød knægtens spage stemme. "Jeg ville bare se, hvad der var i kassen."

"Jeg ville faktisk have vist dig det," løj Ewers. "Nu bliver der ikke noget af den slags. Sig til din mor, at du skal i seng. Klokkeren er mange."

Anslaget til en protest undslap drengens læber, før han kom på bedre tanker og travede tilbage til stuen. Først da Ewers ikke kunne høre ham længere, vendte han tilbage til brevet.

Min far sagde altid til mig, at det var vigtigt at være stolt af sit arbejde, men det var mindst lige så vigtigt at vække andre. Der er mange måder at inspirere på. Nogen kræver penge, andre kræver opmuntring, og så er der vores forhold. Jeg tror på, at jeg har inspireret dig, Ewers, til at gøre dit bedste, og jeg tror, at du har holdt mig til ilden ved at være så dygtig, som du er. Vi har beriget hinanden gennem vores gensidige konkurrence. Alene af den årsag har du gjort mine sidste år her i verden betydeligt mere interessante.

Som vores elskede digter, Thøger Larsen, siger i sit digt Dødens Drift:

*Så tag mit Kranium,
og se i dets Huler,*

*og drik af dets Kalk,
og hvil i dets Skjuler
Døden bli'r sin egen Gave
bier blidt i denne Have
Danser sagte på vor Grave*

Du skal også danse på min grav, Ewers Mault. Om du gør det sagte eller vildt, er helt op til dig. Jeg håber, du vil skænke mig den indrømmelse at drikke på din sejr af min pandeskal. Du vandt. Fordi jeg er død. Og du er levende.

*Tak for kampen,
Abram Kissordt*

Han satte flasken til læberne, drak halvdelen. Så slog han en bøvs, tørrede sig om munden med bagsiden af hånden og løftede kraniet op. Når han kneb øjnene sammen, kunne hans hukommelse bygge kød og nerver på det tørre ben og fremmane en dødsmaske af Kissordts ansigt. Ewers vendte og drejede det, vippede det, så han kunne stirre ind i det nedefra. Dér var det runde hul, hvor rygsøjlen havde ormet sig op. Bihulernes kanaler, der mindede om uendelige gange i myretuer. Kindbenenes buer, vinger af knogle og kæbernes hængsler, der lydløst svingede op og fik guldtanden til at glimte.

"Godnat, far," sagde Jørgen ude fra gangen. Drengen vidste bedre end at vove sig ud i køkkenet.

Ewers svarede ikke, blev blot ved med at betragte kraniet. Så Kissordt ville have ham til at drikke hans skål. Ewers så fra skallen til den halvtomme øl. Kimen til en idé var i færd med at tage form, og på hans smalle læber voksede et narresmil frem. Ewers tømte øllen og løftede kraniet i begge hænder, så han kunne kigge direkte ind i de sorte huler.

"Selv tak for kampen, Kissordt. Jeg vil gøre, som du siger, det er vel det mindste," sagde han og aede issens runding, som var den en kat eller en kvinde. "Du kan tro, jeg vil drikke din skål."

"Jeg er hjemme," råbte Ewers og smækkede døren.

Kimi kom ilende for at tage hans frakke. Lejligheden duftede af frikadeller og kartoffelmos, og vinduerne i stuen duggede af kondens. Ewers sank ned i lænestolen med et suk og åbnede tornysteret, han var begyndt at tage med på arbejde. Fra taskens dyb hev han Kissordts kranium op og balancerede det på stolens armlæn. Jørgen, der havde siddet på gulvet og kigget fjernsyn, drejede hovedet, fik øje på dødningskallen og vendte hurtigt hovedet væk igen.

"Han er død, og det er ikke de døde, du skal være bange for," sagde Ewers. "Det er de levende, der lusker rundt ... og så måske et spøgelse eller to."

Ordene fik det til at rykke en smule i Jørgens skuldre. Ewers slog en bralderlatter op. Han havde været i et frygteligt godt humør på det sidste.

"Passer det ikke også, Kissordt? Du er ikke spor farlig. Du er bare en død mands hoved."

Han lo igen. Jørgens blik var limet til skærmen.

"Og hvis du går igen, er det da kun, fordi jeg bærer dig," sagde han.

Det eneste svar, der kom, var Kimi, der rakte ham en kop kaffe. Han vidste, at hun ikke brød sig om kraniet, men ikke vovede at sige noget.

"Ah-ah, det skal heri," sagde han og løftede issen af skelet-hovedet.

Det var ikke helt det samme kranium, som det han havde modtaget for to uger siden. De naturlige kanaler var blevet tætnet, den øverste tredjedel, som han nu sad med i hånden, kunne både fungere som låg og selvstændig drikkeskål, og han havde filet et par af de grovere kanter langs kæben og de bagerste tænder ned, så han kunne gribe og holde det uden problemer. Hullet til rygsøjlen havde han plomberet.

Kimi hældte kaffen op i kraniet. De få deciliter fyldte ikke meget i bunden. Når der var top på, kunne det indeholde omkring halvanden liter.

”Er det virkelig nødvendigt, Ewers?” sagde hun spagt.

”Selvfølgelig er det det. Det var hans sidste ønske, og skulle jeg ikke opfylde det? Jeg drikker hans skål fra nu af og til dommedag. Hvornår skal vi spise?”

”Om fem minutter,” svarede hun og forsvandt tilbage i køkkenet.

Han strakte sig velbehageligt og slubrede en tår kaffe i sig.

Første dag, han havde haft Kissordt med på arbejde, havde det været til stor jubel for de ansatte. Han havde kaldt dem sammen, fortalt om, hvordan der var kommet pakkepost til ham fra Rigsretten, og hvad hans rivals sidste ønske havde været. Hver eneste af de ansatte, fra de yngre mænd, der styrede fragtmaskinerne, til de krumbøjede oldinge, der rensede de brugte fade, var blevet sendt forbi hans kontor og havde fået lov til at røre ved pandeskallen. Han havde skålet med hver tiende, høj som lav, hver tiende, og ud på eftermiddagen havde han været så lalleglad og lykkelig, at han næsten ikke kunne hænge sammen. Da den sidste ansatte, hans sekretær Ilise, var kommet forbi for at sige tillykke og inspicere kraniet, var han gledet ned ad stolen, men selv liggende på gulvet boblede han så meget af glæde, at det væltede ud af munden på ham.

Da han havde kraniet med dagene efter, blev der stadig jublet. Den tredje dag lidt mindre, og nu fjorten dage senere blev der set skævt til det, uden at nogen sagde noget. De fleste af arbejderne vidste bedre end at påpege særheder i deres chefs opførsel, og eftersom det kun var en håndfuld eller to af dem, der havde børn og dermed fik samfundschecken ind på deres konto en gang om ugen, var de præcis, hvor han ville have dem.

På fjernsynet dansede en række tilfredse mus forbi med sammenbundne haler. Det var en reklame for familiegrupper. Hvis to familier med børn flyttede sammen med to familier uden, kunne de barnløse hjælpe med at opfostre børnene og på den måde give forældrene ro og fred til at overveje en nummer to. Staten ønskede børn; der var for mange infertile, og alle vidste, at de, der allerede havde børn, havde større chance for at undfange igen. Selv havde han mere end nok i Jørgen.

"Skift kanal, knægt," sagde han og drak resten af kaffen. Det fyldte ham med ro at se bunden af kraniet dukke frem. At tænke på, at i det hulrum havde Kissordts hjerne hørt hjemme og udtænkt alle de opskrifter, der havde sat ham til vægs. Jørgen skiftede rundt, kom kort forbi en dokumentar om middelalderens voldsomme udbrud af fåresyge, der i kølvandet på den sorte død havde steriliseret størstedelen af de overlevende, og endte ved nyhederne. Værten fortalte om Navarres brave tropper, der udkæmpede en stadig mere håbløs krig. De franske tropper var både flere og hævn-gerrige. Det var blot et spørgsmål om tid, før den lille nation faldt.

Ewers strakte sig veltilfreds i stolen. Der var nu ikke noget som en aften i familiens skød.

"Kimi," råbte han. Et øjeblik efter stod hun i døren og tør-

rede hænderne i det gule forklæde, han havde givet hende sidste år til jul.

"Ja, Ewers?"

"Jeg drikker øl til maden i dag," sagde han og rakte hende kraniet uden at tage blikket fra lemlæstelserne, der blev sendt live. "Til toppen."

Hun tog forsigtigt imod det.

"Og er der ikke gået fem minutter nu?" spurgte han.

"Jo, Ewers, maden er også på vej," sagde hun og trak sig tilbage i den dunkle gang.

Et nyt indslag i nyhederne, det vanlige med fertilitetsbehandling og sikkerhedsforanstaltninger. Ewers var træt af den sang, for de kunne alle sammen omkvædet, og der kom ikke nye instrumenter til. Hvornår forstod folk, at visse ting bare var, som de var?

Lugten af frikadeller blev stærkere, og han hejste sig ud af stolen. De bænked sig ved bordet. Han tog først. Skovlede sovs, kartofler og kød over på tallerkenen, der var en del af det stel, de havde fået i bryllupsgave af Kimis forældre. Lave mad, det kunne hun i hvert fald.

"Hvordan går det med årsbrygget?" spurgte Kimi og øste en portion, der var næsten lige så stor som Ewers', op til Jørgen.

"Har du ikke glemt noget?" svarede han, og hun slog hænderne for munden.

"Undskyld, jeg henter det nu," sagde hun.

"Nej, det skal jeg nok selv gøre," svarede han og rejste sig. "Det er vel også for meget at forlange at ens kone gider hente en øl."

Snart var han tilbage med Kissordts kranium, hvor øl-skummet stod som en erstatning for den hjerne, der engang havde haft hjemme i benkuplen. Ewers tog en hæderlig slurk

og tørrede sig om munden med bagsiden af hånden.

”Aaah, det gjorde godt. Du spurgte om noget?” sagde han.

Hverken Kimi eller Jørgen havde rørt deres mad, mens han havde været væk, men nu gik knægten i gang med at skære frikadellerne ud i omhyggelige bidder. På trods af at Jørgen havde lært at håndtere kniv og gaffel selv, efterlignede han den metode, Kimi havde brugt, da han var mindre. Al maden skulle skæres ud, før han kunne gå i gang med at spise.

”Hvordan går det med årsbrygget?” gentog Kimi.

”Det går, som det skal, og i år til kyndelmisse står Bryggeriet Stjernen som vinder. Vi har kælet for enhver detalje. Malten er brændt på det hæderskronede Landevejsmalteri på Lolland, hvor en af mine gamle svende er bestyrer. Kan du huske Okar?”

Kimi nikkede hurtigt. ”Ham den rødhårede med briller og hareskår.”

Ewers lo. ”Nemlig. Han ligner noget, der er løgn, men øl har han lært noget om. Humlen er fra Lübeck, og de er ellers karrige med at slippe noget til København; de tror jo stadig, de skal være uafhængige. Kan du ikke huske, at jeg var væk en uges tid?”

Kimi nikkede igen hurtigt. ”Jo, du sagde, at de havde store hunblomster, og duften af lupulin var berusende. Og der kom en hel forsendelse ugen efter.”

”Jamen dog, måske behøver jeg ikke engang fortælle historien,” sagde han og så til, mens hun tog en enkelt frikadelle og et par kartofler til sig selv. ”Fortalte jeg også, at vi var ude at se på, hvad byen ellers kunne tilbyde? Der er kommet en del folk dertil de sidste par år. Mest flygtninge sydfra. Mest piger og kvinder, der har svært ved at finde arbejde.”

Der blev stille. Kimi stak et bid frikadelle i munden og tyggede, så musklerne i hendes tynde kæber bulede ud.

Ewers så på hende, så på Jørgen, der var blevet færdig med at skære ud og nu omhyggeligt hældte sovs mellem stykkerne.

"Råfrugten er halvt majsgrits fra et lille landbrug på Midt-fyn. Det er den samme familie, der har groet den samme byg de sidste to hundrede år, halvt umaltet byg. Gæren er bryggeriets egen, Stjerne-gæret, der er mere vinøs end Carlsbergs fade smag. Tilsammen komplimenterer de fire basisingredienser hinanden til en grundøl, der ikke findes bedre."

"Det lyder i hvert fald godt," sagde Kimi og så ned i tallerkenen.

"Godt? Det lyder godt?" spurgte Ewers og stak en hel kartoffel i munden. "Det er fantastisk," smaskede han, "og med de andre ingredienser slår vi Carlsberg. Der hersker ingen tvivl. De har ikke en chance i år."

Kimi løftede hovedet og smilede kort. "Jeg er så stolt af dig, Ewers."

"Er du også stolt af din gamle far?" spurgte han Jørgen. Drengen nikkede. "Det var godt, og det bliver endnu bedre, når jeg vinder her om et par uger. Så bliver det os, der skal levere bryg til kongehuset, og den kontrakt alene er millioner værd. Prøv at forestil dig, hvad vi kan gøre med alle de penge, Kimi!"

Nu sendte hun ham et ægte smil. "Jeg glæder mig, Ewers. Hvor meget tror du, du får, når arbejderne har fået deres del af præmien?"

Et øjeblik lignede han et spørgsmålstegn. Så huskede han.

"Ja, i hvert fald nok til, at vi kan overveje at flytte i noget større, og jeg er sikker på, at arbejderne nok skal se det fornuftige i at lade deres bonus indgå i firmaet, så det kan vokse sig større og bedre. I år er kun vores første sejr, og den vil gøre så ondt på Carlsberg, at de straks vil opruste. Ikke sandt, Kis-sordt?" grinede han og gav kraniet et dask. Mørkt øl skvul-

pede ud på dugen.

”Så derfor ville det være dumt at udbetale ekstra til arbejderne, Kimi. En nation i krig har ikke råd til at forkæle sine mænd.”

”Jeg forstår det ikke,” sagde hun og sendte ham det blik, hun så ofte fik, når han talte om politik. Det var lige dele uforstående og håbefuldt, en mikstur han kaldte for fåret. ”Lige da vi havde mødt hinanden, var du altid så sur over, at arbejderne ikke fik deres del.”

”Man har lov til at blive klogere,” sagde han og spiddede en frikadelle. ”Efter jeg blev tillidsmand og så chef for brygget, har jeg forstået, hvordan det økonomiske kredsløb fungerer. Arbejdernes penge er stadig deres, de er blot bundet i firmaet, og hvis en arbejder udtræder af firmaet, har han ret til et vist beløb, hvis altså han har optjent anciennitet. Det er vel det mindste, man kan forlange. Desuden ændrer tingene sig, Kimi.”

Han tog en stor slurk af kraniet, og da Kimi atter dukkede frem i hans synsfelt, havde hun drejet hovedet og kiggede nu på fjernsynet, hvor kameraet panorerede over et væld af leende publikummer.

Ewers vandrede forbi de store metaltanke og -kar, hvor det jævne bryg simrede og summede. Om livet dinglede hans værktøjsbælte. Omkring ham var arbejdere i Bryggeriet Stjernens markante uniform, mørkerøde bukser, brun skjorte stoppet ned til tredje knap og mørk kasket. På arbejderne skjorter var stjerner og bånd, der oplyste deres rang. Ewers nikkede venligt til et hold, kom med et godt råd hist og forsvandt til sidst ned ad en trappe, der ledte ind i bugen af det gamle

fabriksanlæg. Lige i hælene på ham kom vicebryggeren Sajnt, en ældre mand, der havde været ansat ved bryggeriet over fyrre år. Han var rund og mild, med små briller og en praktisk vest med lommer ud over uniformen. Her havde han alt fra reglementet til notesbogen, hvor alle de praktiske oplysninger om særbrygget sirligt stod skrevet.

Med klikkende lyde tændte en række lysstofrør, og Ewers åbnede en lav dør, som de begge dykkede ind gennem. Lysstofrørene forsatte på den anden side af døren, og en for en oplyste de en gammel del af bryggeriet. Det var over hundrede år siden, den var blevet tilvirket, nogen sagde endda, at resten af det moderne fabriksområde var bygget ud fra dette rum, men det passede ikke, så meget vidste Ewers. Rummet virkede bare så ude af trit med resten af fabrikken, fordi det var præcis det, det var. Et levn fra en anden tid, hvor menneskekunnen stod over maskinernes. Der var iskoldt her nede, selv i forhold til vinteren udenfor, og deres ånde stod som fontæner i luften.

I rummet var fire enorme egetræsfade. I hver var der blevet hældt tusind liter, det gav omkring ni hundrede liter færdig øl, måske lidt mere. Ewers tillod sig et smil. Det var noget, der undrede de nye arbejdere. De forstod ikke, at egetræsfadene gav brygget lov til at ånde, og der derfor fandt en fordampning sted. Det var elementær brygning og blot en af de mange ting, der gjorde, at Stjerne-brygget adskilte sig fra de andre. Der var en uge til kyndelmisse. Ewers rakte Kissordts kranium til Sajnt og så på sit ur.

”Klokken er nu 10.19, og det er præcis to måneder siden, vi satte prop i fadet. Skriv det ned.”

Vicebryggeren parerede ordre, kuglepennen skrattede over papiret. Imens kravlede Ewers op ad stigen, der var monteret på det nærmeste fad, og da han nåede toppen, satte

han sig overskrævs på den med den store korkprop lige ud for sig. Han bankede omhyggeligt på tøndens, først med knoerne, derefter med en lille øse, han havde løsnet fra bæltet. Det gav et mørk dunder fra sig som et hemmeligt rum i en væg.

”Resonans er, som den skal være, jeg skyder på et mindre svind end først antaget, hvilket tegner godt for bryggets fylde. Vibration i tøndens er mærkbar, klinger dog hurtigt af. Jeg spår et rigt skum, Sajnt. Skriv det ned.”

Lydene fra fabriksgulvet møvede sig ned til dem, dæmpede og fjerne. Af erfaring vidste Ewers, at ingen kunne høre, hvad der foregik hernede. For ti år siden var en arbejder blevet fanget i rummet og havde banket og skreget sig til blods. Det var et rent held, at nogen fandt ham tre dage senere. Da havde han forgrebet sig på brygget og var syg en måned efter. Menneskekroppen har ikke godt af så store mængder gær.

Ewers smækkede en stor tang sammen om proppen. Korken var tilvirket, så der ingen fare var for at ødelægge den. Han trak vejret dybt og løftede så til, mens han drejede til højre. Med et gevaldigt *plop* – det slog ekko mellem væggene – gled proppen ud. En stærk lugt af øl fyldte hans næse. Hver bestanddel var tydelig, som var brygget en række væsner, der råbte til ham med hver deres stemme. Først de vanlige ting, så duften af trætøndens og de mørke noter af lakrids og karamel.

”Sajnt, mit krus,” sagde han, placerede omhyggeligt proppen foran sig og rakte hånden ud mod stigen. Han fik stukket kraniet i hånden, og Sajnts rundkindede ansigt tittede frem.

”Hvordan ser det ud?” spurgte han. ”Det lugter i hvert fald, som det skal.”

”Det får vi at se nu,” svarede Ewers og sænkede øsen ned

i brygget. Der lod han den hvile et øjeblik, før han løftede den op. Lugten af øl blev kraftigere, han holdt Kissordts kranium ind over hullet i tøndens og tippede omhyggeligt øsen, så en tynd stribe øl plaskede ned i den hule skal. Både Ewers og Sajnt holdt blikket naglet til væsken. Den var mørkegylden, det skarpe skin fra lysstoffrørene fik den til at spille; synkront nikkede de.

"Fremragende kulør," sagde Ewers og bankede øsen af på kraniet. Så tog han en slurk af brygget og holdt det i munden et langt øjeblik, før han sank.

"Hvad siger du, Sajnt?" spurgte han og rakte kraniet frem.

Vicebryggeren tog imod kraniet, sank en klump og drak så en hurtig slurk, før han rakte det tilbage.

"Der er ikke sket meget konditionering, men vi kan tilsætte kulsyre fra en trykflaske?" sagde han. "Ellers er smagen god, bitter og sød samtidig."

"Vi bruger ikke kulsyre," sagde Ewers og tømte skallen. "Få en håndfuld arbejdere herved til at røre i tønderne, så gæren får sig en overraskelse og begynder at producere bobler. Vi begynder flaskning på mandag, og til den tid er der mere end nok spark i brygget. Og husk dem nu på, at de skal røre højre om, ikke venstre. Det er sådan noget, de gør på de mindre bryggerier."

Han slog proppen i og lod sig glide ned på gulvet ved siden af Sajnt.

"Vi vinder i år. Jeg kan ikke forestille mig, at der er nogen på Carlsberg, der kan overtage Kissordts bryg."

"Hvad med Seul?"

"Han arbejder med tal og regnskab, ikke med ølbrygning. Hele familien er afholdsmænd."

"Er du sikker?"

"Ja," svarede Ewers. "Seul er kun med, fordi Kissordt-

slægten skal vise tænder. Han har været til alle kyndelmisse-smagninger de sidste femten år og sidder der med sit grimme fjæs og siger ikke noget."

"Jeg mener, at der var et år, han ikke var der," sagde Sajnt. "Det var vist før din tid."

"Hvorfor skulle vi snakke om noget, der er før min tid? Det er langt værre, at de ikke drikker. Der er noget skummelt over at leve af noget, man ikke selv vil røre."

"Nu du siger skummelt, Ewers ..." sagde Sajnt og så ned i gulvet.

"Hvad så?"

"Det er lidt svært at sige ..." begyndte vicebryggeren.

"Kom nu bare med det. Du skal ikke til at være ligesom min kone, der hvisker og kryber langs panelerne, som om jeg nogensinde har givet hende grund til det. Spyt ud med det, Sajnt."

"Der går en masse snak om Kissordts kranium. Mændene kan ikke li' det."

"Hvad er de bange for?" spurgte Ewers, "at det pludselig kommer til live og begynder at bide dem?" Han lo ved tanken.

"De syntes også, det var sjovt i starten, da du fortalte om, hvorfor du havde det. Nu er de begyndt at blive bange for, at det bringer uheld. Jeg tror altså ikke, Kissordt mente, at du skulle ha' det med hver dag."

"Der stod i brevet, at jeg skulle drikke hans skål, og jeg laver ikke andet," sagde Ewers og hængte øsen på plads i bæltet. "Jeg gør præcis, som han bad mig om."

"Men Ewers, du gør det jo ikke, fordi du respekterer ham, eller fordi du gerne vil mindes jeres indbyrdes konkurrence," sagde Sajnt.

"Hvad ved du om det?" snerrede Ewers.

"Du hader ham, det har du altid gjort, næsten mere nu, hvor han er død."

"Sikke noget vrøvl," sagde Ewers og løftede Kissordts kranium, så det var mellem dem. "Gør jeg vel, Kissordt? Det eneste, jeg gør, er, præcis hvad du bad mig om, din dumme døde idiot."

"Det er altså ikke rigtigt, Ewers. Jeg er ligeglad med, at det er tilladt ifølge loven, og at Kissordt selv gav dig sit hoved. Der er noget forkert over at gå rundt med de døde på den måde. Jeg tror ikke på spøgelse eller onde ånder, men jeg tror, at de døde skal ligge i deres grave."

"Jeg har noteret mig, hvad du har sagt, og det må du gerne notere, at jeg har," svarede Ewers og maste sig forbi vicebryggeren. "Lige meget hvad du siger, så kommer jeg til at drikke sejrsskålen af den idiots kranium om fjorten dage. Det er sådan, det bliver."

Sajnt nikkede.

"Selvfølgelig, Ewers. Når du først har sat dig noget i hovedet, så er det sådan, det bliver."

"Nemlig," grinede han. "Eller måske har jeg sat det i Kissordts hoved denne gang."

Den københavnske nat var et under af hvirvlende snefnug. Mariæ Kirke strakte sit spir mod himlen, og de smukke mosaikvinduer var oplyst indefra af et kor af stearinlys. Klokkeren var lidt i midnat, Jørgen snorkede fra stuen, og Kimi lå og kiggede på det lille fjernsyn, der var blevet rykket ind i soveværelset, da de købte det nye. Lyden var skruet ned, men Ewers genkendte alligevel et par replikker fra *En kvindes pligt*; et drama, de sendte mindst et par gange om ugen. På senge-

bordet stod Kissordts kranium drejet, så dets sorte øjenhuler syntes at betragte filmen med en grov distance.

"Så er det i morgen, Kimi," sagde han uden at vende blikket fra sneen. "Det kommer til at betyde alt."

"Mmm," brummede hun, dybt optaget af, hvad der foregik på skærmen.

"Og jeg vil ha', at du tager den gule kjole på, og at Jørgen har knappet skjorten helt op i halsen. Vi skal se ordentlige ud."

"Men, den gule er en sommerkjole," sagde hun.

"Hvad så? Vi må alle sammen ofre noget, og du kan tage din vinterfrakke udenover."

"Synes du, det kunne være en idé at give lidt af vinderøllet til de hjemløse?" sagde han og vendte sig om.

Kimi havde sat sig op i sengen og tændt en cigaret. Den fede natcreme fik hendes ansigt til at skinne.

"Hvis du synes, Ewers," svarede hun.

Han snuppede cigaretten fra hende og fyldte lungerne med røg.

"Kimi, når jeg spørger dig om noget, er det, fordi jeg vil ha' et svar. Resten af tiden må du gerne tie stille," sagde han.

"Det tror jeg, de bliver glade for," sagde hun og så på ham med det der blik. "Ewers, jeg så en annonce i fjernsynet. Der er en lejlighed til salg på Nørrebro. Den er næsten dobbelt så stor som den her, og den koster kun en tredjedel mere, og så tænkte jeg ..."

"At vi skulle flytte længere væk fra mit arbejde og måske se, om det kunne blive til et barn til?" sagde han.

"Ja," sagde hun spagt. "Det er gode børnepenge, og så ville det lære Jørgen en masse om ansvar. Det er sundt for børn at have søskende. Og vi har også en pligt ..."

"Pligt, Kimi? Det er ren propaganda fra Rigsretten. Vi be-

høver ikke flere børn. Vi har gjort vores borgerpligt og fået et barn, fordi vi kan få børn. Hvorfor skulle vi få flere?"

"Fordi vi kan, Ewers," svarede hun, et ekko af ham, "og lejligheden på Nørrebro har en nabo, der også står tom. Der kunne vi måske lokke et par ind uden børn? Nogen, der kan hjælpe til med Jørgen?"

"Siger du, at jeg ikke kan opdrage min egen søn?"

"Nej, Ewers, du er en god far, men det kunne måske hjælpe ..." Hendes stemme tonede ud og blev til en sammenkrøllet grimasse. Hun trak sjælevermeren sammen om skuldrene.

"Jeg håber, du er klar over, at i morgen er min store dag? Alt hvad jeg har arbejdet for? Forstår du det, Kimi?"

Hun nikkede febrilsk.

"Hvorfor begynder du så at snakke om at få barn? Vi har Jørgen. Nogle gange tror jeg ikke, du er helt ordentlig i hovedet, Kimi. Du har i hvert fald ikke sans for, hvad der er vigtigt."

Han satte sig tungt ned, så sengen gyngede. I hjørnet var filmen nået omkring halvvejs, og en procession af uniformerede kvinder kom gående med slynger om halsen. I hver slynge lå et barn. Forrest gik hovedpersonen, en kvinde ved navn Mirjam, og som den eneste var slyngen om hendes hals tom. I mangel af et barn fremviste hun sin gravide mave og betragtede processionens tilskuere med et roligt og mildt blik. Hun kendte sin plads, sit formål og sin fremtid. Ewers rakte ind over Kimi, tog fjernbetjeningen og slukkede for *En kvindes pligt*.

"De fylder dig med lort, Kimi. Dag ud og dag ind, og du sidder bare og slubrer det i dig. Jørgen er stor nok til selv at gå i skole, han er også væk det meste af dagen, så der er ingen grund til, at du går rundt herhjemme alene. Hvorfor får du ikke et arbejde? Nu har I kvinder krævet og krævet at få lov

til at virke, så jeg synes, du skal gøre brug af det. Så kunne det måske også være, at du havde noget interessant at fortælle."

"Jeg sørger jo for dig og Jørgen," sagde hun og lagde hånden på hans lænd.

"Der er masser af steder, du kan gå til hånde på halv tid, og så kan du stadig lave mad og passe hus. Hvor mange gange har jeg sagt det her til dig?"

"Mange."

"Så prøv for helvede at høre efter. Jeg er træt af at gentage mig selv, og jeg er træt af, at du er så tykhovedet, at du ikke fatter, hvordan du danser efter deres pibe. Vi skal ikke have flere børn, er det forstået Kimi?"

Der kom intet svar fra det mørke rum. Med et suk trak Ewers den hvide undertrøje af og smed den på gulvet, før han kravlede ned under dynen. Udenfor kimedede kirkens klokker elleve.

"Men jeg vil gerne have, at du tager den gule kjole på i morgen," sagde han, inden han vendte sig med ryggen til hende. Lyset fra gadelygterne skinnede i Kissordts gyldne kranietand.

"Ja, Ewers."

Det lille rum på Rosenborg Slot var stille som en kælder på trods af de tyve menneskers tilstedeværelse. Ewers stod skulder ved skulder med Seul Kissordt, begge havde de deres bryggeriers uniformer på. Carlsbergs grønne sat over for Stjernens røde. De to mænd havde udvekslet det obligatoriske håndtryk, da de trådte ind på kontoret, men den kolde luft, der helt automatisk opstod mellem de to bryggerier, var kun blevet værre af, at Ewers havde kruset med. Nu holdt han

det foran maven, i begge hænder, så de tomme øjenhuler kunne betragte publikum.

Journalisterne og folk med høj militær rang, føjede glinsende fernis til begivenheden, men de vigtigste mænd i lokalet sad ved et stort træbord med krummelurer. I midten sad Københavns overretsdommer, der havde det sidste ord. Til højre landbrugsministeren, hvis færdigheder svingede alt efter, hvem der bestred posten, og endelig sad hoffets kredenser, mundskænken, til venstre. De havde hver seks glas stående foran sig, fire små og to store. De små var tomme, de første smagsnuancer dokumenteret på deres respektive blokke, og nu løftede overretsdommeren det store glas i midten.

”Det er ikke nok for en øl af have hoved og krop, ikke nok at overraske eller være sin egen. En god øl skal også læske ganen og kunne nydes for tørst. Den skal kunne gå godt til en middag.”

Han knipsede to gange på glasset, så det ringede. Mundskænken fulgte trop, landbrugsministeren lidt langsommere. Dørene bagerst i lokalet gik op, og ind trådte tre tjenere med sølvfade. Det var en simpel ret; roer, stegt oksekød og mørk sovs. Overretsdommeren gik i gang, og Ewers skævede til Seul.

Den nye chefbrygger fra Carlsberg lignede sin afdøde bror i en udgave, hvor det meste var gået galt. Kun det tykke, mørke hår delte de. Hvor Abrams kraftige næse havde udstrålet autoritet og dygtighed, var selvsamme næse i Seuls fjæs et kantet gribbenæb. Abram havde været godt over en meter og firs. Seul var ikke højere end en meter og femogtres. Hvor Abram havde været slank, var Seul en blævrende kugle, hvor Abram havde haft et brag af en stemme, lød Seul som et klynkende barn. Seul var en kunstners defekte hjernestorm, og Abram havde været det endelige kunstværk. Ewers smi-

lede. Der var ikke meget konkurrence eller mand i Seul.

Journalisterne stenograferede, og lydene af bestik mod porcelæn og lange slurke blandede sig med den skrattende bevægelse fra hoffets kronikør, der omhyggeligt nedskrev de tre dommers reaktioner.

Carlsbergs bryg var, efter hvad Ewers kunne se, en almindelig pilsner. Den var gylden, men ikke varmt gylden som hans bryg, og skummet lagde sig, som det skulle, på glassets inderside. Det var et sikkert fedtspil, et bryg, som Seul ikke havde turdet røre ved efter brorens død. Så var der anderledes kraft i Stjernens øl. Alene den måde, hans øl brød lyset på, fik hans hjerte til at svulme af stolthed. Det var hans bedste nogensinde.

Dommerne drak dybt, spiste, drak dybere, vekslede hele tiden mellem de to glas, og Ewers så på Kimi, der sad med gåsehud i den gule sommerkjole med Jørgen ved siden af. Hun nærmede sig de fyrrer og var stadig køn. Hun opdagede, at han så på hende, og sendte ham et forsigtigt smil. Overrettsdommeren tømte glasset med Stjerne-bryg først. Det var et godt tegn. De sidste fire år havde det været det første glas tømt, der løb af med sejren. Seul stod lidt uroligt. På hans massive pande perlede sveden. Ewers grinede indvendig. Det ville blive en fornøjelse at drikke afdøde Abrams skål foran hans bror.

De tre dommere hviskede indbyrdes. Automatisk rankede Ewers ryggen, så hans rang, der var højere end Seuls, stod frem på brystet. Nu gik der ikke længe. Journalisterne noterede, kronikøren skrattede, det var præcis som de foregående gange, han havde været her på kontoret. Overrettsdommeren trak servietten, der havde siddet stukket ned i skjorten, af og rejste sig op.

"Carlsberg Bryggeri og Bryggeriet Stjernen har alle dage

stået for kvalitet, og det er også tilfældet i år. Begge bryggerier har leveret en unik øl, der både er sin egen, men ligeledes kan drikkes uden at ødelægge et måltids smagstoner. Derfor er valget af en vinder i år lige så svært, nej sværere, end det har været de foregående år,” indledte overretsdommeren.

Ewers følte alles blikke på sig. De vidste præcis, hvad der var gået for sig: Kissordts død, det sendte kranium, og at Ewers havde drukket uendeligt mange skål af det i de uger, der var gået, siden han modtog det. De kendte til rivaliseringen, de vidste, at Seul kun var en stedfortræder, de kunne lugte en sensation. Han rankede sig yderligere, smilede hurtigt til Kimi.

”Seul Kissordt. Du har bevist, at du selv i krisetider formår at udføre bryggeriets arbejde. Vi begræder alle din brors alt for tidlige død, og det tab, det har medført for dansk brygkunst. Samtidig kan vi ikke andet end at tage hatten af for den kampgejst og ukuelighed, der står bag alligevel at have ført et bryg til fuldendelse. Din og Carlsbergs professionalitet er prisværdig på alle måder.”

Ewers smilede, lod fingrene danse over Kissordts døde kranium, der hang ned langs hans side. De andre år havde de nævnt ham, taberen, først. Prist arbejdet, færdighederne, før de gik til vinderen. Halvvejs inde havde Seul fået et jaget blik i øjnene. Han vidste åbenbart også, hvordan de plejede at gøre. Ewers løftede hånden, så Kissordts kranium blev synligt for alle i det lille lokale. Han kunne allerede smage sejren.

”Ewers Mault. Du har bestredet positionen som chefbrygger hos Bryggeriet Stjernen i over et årti, og blandt os dommere kan der ikke herske tvivl om, at de har gjort klogt i at betro deres bryg i dine kyndige hænder. Personligt finder jeg også din konstante nytænkning forfriskende inden for et område, der ellers gerne holder sig til det sikre.”

Overretsdommeren rømmede sig, rettede på uniformskraven og holdt en kunstpause. Lokalet var fyldt med bevægelse, journalisternes fingre, stenografens fjerpen, Kimis tunge, der hurtigt fugtede læberne, Seuls uro. Ewers drak det hele ind.

”Der skal findes en vinder, og selv om det var en overordentlig vanskelig beslutning, var vi alle tre i sidste ende enige om, hvilket af de to bryggerier, det måtte være. Årets bryggeri og dermed leverandør til hoffet og hæren er ... Carlsberg.”

Ewers tog grinende et skridt frem, Kissordts kranium var allerede på vej op, som gjorde det klar til at blive fyldt med øl. Så gik han i stå. Ordene, nej ordet, trængte ind gennem hans hjerneskal. Seul skred forbi ham, den lille mand, den halve Abram Kissordt, havde slået ham. Kimis blik faldt på Ewers, faldt væk, han blinkede, blinkede, blinkede. Nu rejste alle sig, de klappede, lyden klæbede sig til hans øregange, borede sig ind gennem trommehinden, til det mødte ordet Carlsberg, der mæskede sig med hans fornuft. Hans hoved var en pusfyldt, dunkende byld. Overretsdommeren talte uden lyd. Seul lo, tog imod plaketten, der nu kunne hænge over porten til Carlsberg endnu et år.

Så sprængte bylden. Materie løb ned over hans hjerne og satte sig i hans mund.

”Det er fandeme løgn,” sagde han.

Alle blev ved med at klappe, der var ingen reaktion, og han så til højre og venstre. Kun Kimi så på ham, og det blik, der var i hendes øjne, gjorde ham rasende. Hun var medlidende. Hun ynkede ham.

”Det er fandeme løgn,” sagde han igen, denne gang lidt højere og en af journalisterne drejede hovedet. ”Hvad fanden bilder I jer ind?”

Den sidste sætning blev råbt, og det gik først op for ham hvor højt, da lyden blev skudt tilbage fra væggene. Folk stivnede, klappene fortsatte et øjeblik, før også deres ekko døde ud. Overretsdommeren stod stadig med Seul Kissordts hånd i sin. Han havde fået deres opmærksomhed.

”Hvad fanden bilder I jer ind? Mit bryg er bedre. Jeg har kælet for det øl i det sidste halve år, brugt hver en ledig stund, smagt til, fermenteret, håndflasket, rejst Danmark tyndt for at finde den bedste malt og majsgrits, og jeg har udtænkt hele processen fra start til slut. Bryggeriet Stjernens øl er præcis, som jeg forestillede mig, at det skulle være. Det er det bedste, der er, og det er helt sikkert bedre end Carlsbergs. Seul er trådt ind i sidste øjeblik, og han er slet ikke brygger. HAN ER SLET IKKE BRYGGER!”

Overretsdommerens øjne brændte som Helvedes flammer. Ewers havde brudt samtlige regler og koder for god opførsel, havde trampet på ceremonien og traditionen, og i hans ord lå en dårligt skjult anklage. Alt dette vidste Ewers, og han var ligeglad.

”Deres Domstol, hvis jeg må have lov?” lød Seuls pibestemme. Uden at vente på svar, rakte han bydende hånden frem mod Ewers. ”Hvis jeg må låne min brors kranium, hr. Mault?” bad han.

”Hvad skal du bruge det til? Det var din bror selv, der sendte det til mig. Han vidste godt, at klokkerne havde slået. Han så sit dobbelte nederlag komme, og han var mand nok til indrømme det.”

”Jeg synes, du selv skal smage mit bryg,” svarede Seul. Hånden blev hængende i luften. Den lille mands uniformsjakke var lidt for stor til ham og dækkede det nederste af håndfladen. Jakken hang løst om skuldrene. Han så ud som om, han havde en anden og højere mands tøj på. ”Du kan ikke

tillade dig at bedømme noget, du ikke har smagt.”

”Skal jeg så også spytte det ud, ligesom din bror gjorde? Skal jeg være angst for min egen opfindelse?” hånede Ewers.

”Du kan gøre med det, som du vil,” sagde Seul, ”efter du har smagt på det. Måtte jeg låne min brors kranium?”

Ewers så fra kraniet til kraniets bror, der betragtede ham årvagent gennem de uindfattede briller. Seul var virkelig ikke en prangende mand på nogen måde, men alligevel havde han fået overtaget.

”Giv ham det nu,” råbte en ny stemme, en af journalisterne, og overretsdommeren gav ingen reprimande. Stenografens pen hastede over papiret. Med ét kunne han lugte Kimis parfume, den han gav hende for otte år siden efter en uges kursus i Frankrig. Han svedte, bandede indvendig. Søgte hende blandt publikum. Udtrykket i hendes øjne havde ændret sig. Nu var det mørkt, og hun rystede ganske langsomt på hovedet.

”Din bror ønskede, at jeg skulle drikke hans skål af den. Det var den her, han mente,” sagde Ewers hurtigt. ”Det er mig, der skal holde det.”

”Det ved jeg godt,” gav Seul igen, ”og det er derfor, du i ugevis har slæbt rundt på min kære brors kranium? At du har drukket kaffe, øl, vand, vin af det? At du ikke har sparet på at fortælle alle og enhver, der gad høre på dig, om hvordan det var et bevis på den endelige sejr over Carlsberg? Du har vidst, at det var i dag, han mente, og alligevel gjorde du alle de ting. Føj for pokker, Ewers. Men du skal nok få lov til at holde det selv, nu det er så vigtigt for dig.”

Seul fyldte knoglekoppen med øl, en halv liter. Skummet klæbede til siderne, kulsyren prikkede i næsen. Alle så på Ewers, ventede på, at han førte bentøjet til læberne. Seul rettede på brillerne, overretsdommeren rømmede sig, mund-

skænken dirrede af vrede, og landbrugsministeren betragtede optrinnet uden at kigge direkte på ham. Ewers' blik søgte Kimis, men både hans kone og søn så nu ned i gulvet.

"Vi venter alle sammen, Ewers," sagde Seul.

"Fint," svarede han med påtaget latter i stemmen og tømte skallen i et drag.

Det smagte fantastisk. Det var en symfoni af indtryk, aroma, trukket direkte fra Platons idéverden. Carlsbergs bryg var et aftryk af det perfekte bryg, den fuldendte pilsner. Han var aldeles stum. Kraniekruset gled ud mellem hans fingre og ramte gulvet med et knæk.

"Er det stadig 'fandeme løgn', Ewers?" spurgte Seul.

"Nej," sagde han.

De var alle sammen gået. Hans udbrud var blevet noteret i hans papirer, journalisterne havde leet og slået hinanden på skuldrene. En god historie var nu blevet forsidestof. Overretsdommeren havde reprimanderet ham, som var han et lille barn, og nu var det også begyndt at sne. Kimi og Jørgen var forsvundet som nogle af de første, uden at sige farvel. Ewers fumlede efter sine cigaretter og stak en i munden. Kraniet stod ved hans fod. Isselåget manglede. En lang flænge gik fra kæben til issen. Så blev et fyrstøj tændt lige under hans næse. Seul stod ved siden af ham, pakket ind i en stor pels og med en allerede tændt pibe i hånden.

"Det er koldt, og jeg tænkte, at du havde brug for at snakke lidt," sagde Seul. Ewers fik ild på cigaretten. Kombinationen af tobak og kulde lugtede sært hjemligt.

"Er du kommer for at håne mig? Jeg har mistet alt i dag."

"Nej. Jeg vil gerne forklare mig. Det synes jeg, du fortjener.

Alt hvad min bror skrev i brevet til dig, passer. Du har været en værdig modstander, Ewers Mault, og det kan ingen tage fra dig. Og du undrer dig, med god grund, over, hvordan vi slog dig."

Ewers svarede ikke, betragtede blot gløden fra Seuls pibe i den sene eftermiddags halvmørke.

"Fordi vi sætter pris på dig, fortjener du sandheden. Og fordi du reagerede, præcis som du gjorde, er der ingen fare for, at du taler over dig. Ingen vil alligevel tro dig. Og selv hvis de gjorde, har du ingen beviser. Ser du, Ewers Mault, min bror Abram, som du alle dage har kæmpet mod og med, har aldrig brygget så meget som en dråbe øl."

"Hvad snakker du om? Abram Kissordt var en af landets største bryggere, så enkelt er det. Hvorfor vil du trække hans navn gennem sølet på den måde? Er du ikke hans bror?"

"Nej," svarede Seul og tog en mundfuld røg. "Jeg er hans søster."

Ewers gloede på Seul. Det var umuligt at se kroppens konturer under den tunge pels.

"Du lyver," sagde han. "Du lyver."

"Nej," svarede Seul og den lyse stemme skar i Ewers ører. "Jeg er hans søster."

"Men kvinder kan ..." begyndte Ewers. Seul huggede hans sætning over.

"Abram havde to ting, der gjorde, at det var meget bedre, at han viste sig til officielle begivenheder. Min bror var smuk, hr. Mault, og skønhed kommer man langt med. Desuden var han mand. Da min far opdagede, hvem af os der forstod brygning, ændrede han en række papirer. Du ville blive overrasket over, hvor let folk glemmer, om det nu var en søn eller en datter, der var nummer to. Gennem de sidste to årtier er det mig, der har været chefbrygger. Udefra har jeg blot set ud

som min brors spøgelse, det tynde øl, hvis jeg må være så prosaisk. Jeg har været talknuseren, den kedelige og ugifte Kissordt-bror. Men uden mig, intet Carlsberg-imperium. Min bror var en skønhed, vellidt, og alene på hans udseende skaffede han forretning til os. Måske, og her er det min egen frygt, der taler, måske var hans udseende også med til, at vi vandt de andre år. Derfor havde jeg så meget på spil i dag. Jeg ville vinde, jeg ville løfte trofæet. Kan du sætte dig ind i det, hr. Mault? For første gang virkelig at høste frugten af sit arbejde? Det tror jeg, du kan."

Sneen tog til, fnug så hvide som ølskum faldt i stimer fra himlen.

"Hvorfor så kraniet? Hvorfor sendte du mig din brors kranium?" spurgte Ewers vantro.

"Fordi det var passende," svarede Seul og trak Kissordts isseskal frem fra jakken. "Fordi nogle punktummer skal sættes i ben."

"Du er jo sindssyg," mumlede Ewers.

"Det er et stort ord at bruge. Du troede, at du var den eneste, der kæmpede med ham. Hvordan tror du, det er, konstant at leve i en anden mands skygge? Jeg var noget utilgiveligt. Ikke bare en kvinde, men en grim kvinde. Hvad skal man bruge den slags til?" sagde Seul ironisk og så Ewers ind i øjnene.

"Hvis så bare han havde kunnet noget. Han kunne ingenting. Jeg gjorde alt. Alt, hører du! Fra at læse avisen op for ham til at føde et barn, så slægten Kissordt kunne leve videre. Jeg levede i en skygge, jeg selv havde skabt, og der var ingen vej væk. Jeg kunne blive der, lige til jeg døde. Eller han gjorde."

"Du slog ham ihjel. Du skrev brevet."

"Jeg vandt trofæet. Behold Abrams hoved. Og hvis jeg var

dig, Ewers, så ville jeg tie aldeles stille med alt, vi har snakket om her. Du er allerede begravet i et dybt hul. Hvis du synker dybere, så vil du slet ikke være en værdig konkurrent til næste år. Hvis de stadig vil have dig hos Stjernen.”

Seul Kissordt smækkede hælene sammen, gjorde honnør og vandrede ud i sneen. Ewers så hende gå, samlede kraniet op og stirrede ind i de sorte huler. Der var kun tomhed.

Så trak han jakken op om ørerne og fulgte efter fodsporene i sneen.